

L. J. W. 455. — A. L. II. T. V. §. III. n. 67 | 122

DISSE^RTATI^O
DE
CONTRIBU-
TIONIBUS
QVAM

Aspirante Divino Nume

Sub PRÆSIDIO

VIRI AMPLISSIMI ATQVE CLARISSIMI

HERMANNI CONRINGII
PHILOSOPH. ET MED. DOCTORIS AC
PROFESSORIS CELEBERRIMI &c.
FAUTORIS AC PRÆCEPTORIS SUI
PLURIMUM OBSERVANDI

ad diem Julii

ERUDITORVM

placidæ subjicit ventilationi

Author & Respondens

GOTHARD MARQVART

Lübecensis

IN NOVI JULIEI AUDITORIO MAJORI

— (o) —

HELMESTADI,

Typis HENNINGI MÜLLERI, Acad. Typ.

ANNO CCCCC LXIX,

JO.

iss. jur. civ.

1254

DILECTISSIMO SVO
D N. P A R E N T I

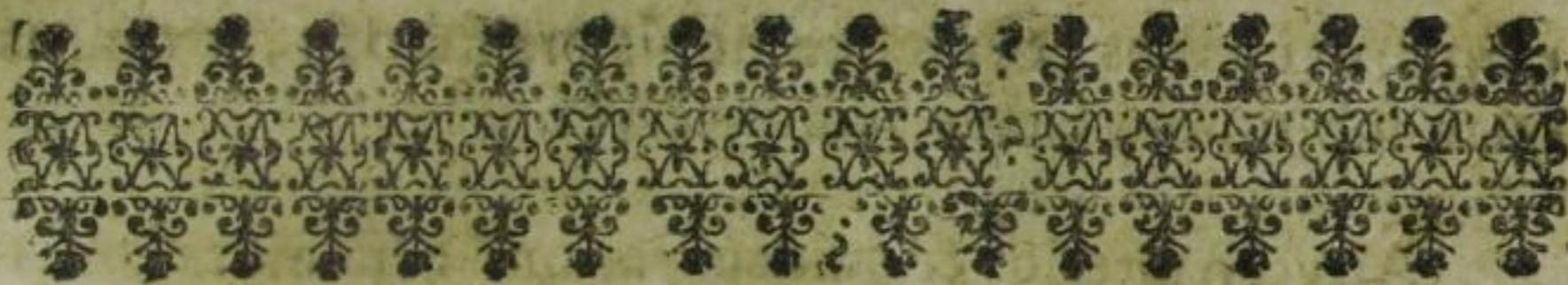
Ad pietatem debitamque obser-
vantiam declarandam.

Hoc studiorum suorum specimen.

Dicat consecratq;

GOTHARD MARQUART
A. & R.

THESIS I.

Non omni Rep. summam potestatem sive Majestatem jus aliquod habere in bona privatorum nemo temere in dubium vocabit.

II.

Cum enim Reges creati essent, civile imperium tueri non potuerunt nisi mediis ad id necessariis. Necesse itaque fuit, iisdem aliquas opes tribuere, ordinaria subsidia & extraordinaria, quibus cum regium decus servaretur, tum onera publica sublevarentur, & in tantum honestas & publica utilitas suo quasi jure sibi vendicavit, ut Reges ratione jurisdictionis protectionis & administrationis, quasi dominos effecerit omnium bonorum, ut tantum ex universis Reip. & privatorum bonis decerpere possit Majestas, quantum exigit necessitas.

III.

Merito vero ratione jurisdictionis omnia bona Ci-vium summæ potestati sub sunt. Nam omnis Resp. est societas perfectissima, quæ intendit cives reddere beatos, ideoque si habet jurisdictionem in ipsos cives multò magis in civium bona.

IV.

Nec porro ratione protectionis, de Majestate, circa bonacivium & subditorum est dubitandum. Si enim Reip. competit salutem civium querere, necessitas quoque

A 2

exigit

**exigit, ut civibus eorumque bonis præsidio sit, & omnes
quasi sub umbrâ sartos tectos servet.**

V.

An verò ulterius & quidem ratione administrationis subsint Majestati, sunt qui dubitant & qui negant. Verùm rem aliter se habere hunc in modum demonstrari posse videtur. Sine quo Respublica non potest esse salva id potestati civili non est eximendum. Atqui sine administratione bonorum privatorum Respublica non potest esse sarta. Ergo nec ratione administrationis bona privatorum supremæ potestati eximenda erunt.

VI.

Interim non simpliciter hic omnem administrationem intelligo, sed eam tantum, quæ ad usum & salutem reip. pertinet. Cum enim bona pars civium aut subditorum valde sit imprudens, & plane ignoret qua ratione suis bonis ad reip. salutem præesse debeat, hinc resp. salva minimè esse potest, in qua cuilibet integrum est bona sua pro libitu administrare.

VII.

Verum enim verò non tantum ratione jurisdictionis, protectionis & administrationis Majestati jus in bona privatorum arrogamus, sed etiam verum proprièque sic dictum dominium, sive de bonis privatorum disponendi facultatem aliquam tribuere, certa ratione non reformindamus, verum ut antea monuimus non simpliciter sed ad usum Respublicæ. I.X.

Constat enim, Remp. omnem aut Principatum esse corpus civile: ideoque facile erit colligere, ad similitudinem corporis physici, in eo etiam nervos requiri quibus artus continentur, & actiones necessariæ oportunè peragantur. Alioquin ut corpus sine partium sympathiâ auxilio-

auxilioque mutuo se tueri ac consistere non potest: sic civitas, aut Regnum mutuam opem sibi denegantibus civibus, nec stare diu nec vigere poterit, sed brevi labefactetur & corruat etiam necesse est.

IX.

Dicunt autem Physici nervos esse prima in corpore animalis sensus motusque instrumenta, ejusque actionis etiam causas. Bona etiam & pecuniam esse nervos Reip. profitetur Ulpianus *in l. 1. v. 20 ff de quaest.* Et Cicero quoque vestigalia semper Reip. nervos esse dixit *pro leg. Manil.* Hinc Justinus Imperator, impossibile est, inquit, ut sacris tributis non illatis, aliaqua Respubl. conservetur. Huc facit Menenius Agrippa apud Livium *l. 2. c.* qui pulcherrimo apolozo Romanos docuit, quemadmodum totum corpus alimentis ventriculo denegatis ad tabem redigi necesse sit, ita tributis reipublicæ denegatis extremam reipublicæ pernitiem impendere.

X.

Qui enim est socius Civitatis, in quantum est Socius obligatus est ad communem reipubl. salutem procreandam. Nec quidem consilio tantum vel opera, aut bonis sed ipsa vita obstricti sumus reip. Quod Tullius eleganter *l. 3. offic.* affirmat, inquiens: *Cum omnia ratione animoque illustraveris omnium societatum nulla est gravior, nulla carior, quam ea que cum republica est unicuique nostrum, pro qua quis bonus dubiter mortem oppetere si ei sit profutura.* Et Thucydides: *aque bonum civem esse & cum qui partem aliquam corporis, & qui possessionis aliquid pro civitate amittere non dubitat.*

XI.

Omnia itaque Leib/Gut und Blut obstricta sunt reip. idque propterea, quia omni Socio civilis societatis pro-

A 3

positum

positum est unā cum corpore civili nihil aliud facere, quia
quod pertineat ad felicitatem civilem, eaque de causâ
exigente id communi publicoque bono, cui non possit
aliter commodè subveniri, felicitas civilis juber contribuere quantum postulat & quamdiu id postulat publicum & commune bonum. Ut si non suppetat tantum bonorum quantum ad usus civiles pertinet, tum privati de suis conferant ut toti Reip. consulatur.

XII.

Quicquid enim boni homo civisq; in republica habet & possidet, quod vivit, quod libere vivit, quod benè, quod beatè omniumque rerum & bonorum usu & interdum etiam cōpiā ad voluptatem utitur fruitur, totum hoc beneficium reipublicæ civilique ordini acceptum est ferendum. Ille facit, ut homo sociatus in civili societate civiliter vivat suisque gaudeat bonis.

XIII.

Quā de causâ non tantūm necessarium verūm etiam æquissimum reputatur, ut aliquid ex lucro & compendio bonorum illorum conferat in commune. Propter ea quod & homo & Res singulorum in republ. conservari nequeant nisi respublica conservetur. Hæc quippe prospere agens felicitas est maxima: in hac insunt omnia: hac salva cuncta servantur, hac percutente nihil non pessum it. Et hoc est quod Livius l. 26. c. 36. dicit: *Respubl. incolimus privatas res facile salvas præstat, publica prodendo tua ne quicquam serves.* Adeoque singuli suā causâ impendebidentur, quicquid conferunt in publicum usum Nov. 8. c. 10. §. 2.

XIV.

Hinc itaque tanquam excerptissimo fonte omnis Collatio tributorum descendit. Etrevera vi societatis civilis omni-

omnibus rebus p. competere ipsa sacra Scriptura passim probat. Ipse enim Salvator à Judæorum præiulibus, de tributorum, vectigalium aliorumque suorum Reip. ratione interrogatus, reddite, inquit, quæ Cæsari sunt Cæsari & quæ Deo Deo. Quem postea Paulus Apostolus secutus Rom. 13, de Magistratus auctoritate multa disserit, & hanc divinitus institutam probat, cui omnes obedire debeant. Inter officia autem subditorum tributa & quæ hujus sunt generis comprehendit. Reddite igitur, inquit, omnibus quod debetis, cui tributum tributum, cui vectigal vectigal, cui timorem timorem, eum honorum honorem. Debendi verbo utitur, & tributa ac vectigalia cum timore ac honore conjungit, quæ nos non ex dispensatione aliqua, sed divino jure magistratis reddituris (quia reddunt inserviendo, dum pugnant pro patriâ & agunt judicia) debere nemo negaverit nisi qui à communis sensu fuerit alienus. D. Lutherus in tract. Wie weltliche Obrigkeit regieren soll, pag. 3. tom. 6. Ideoque tributum debitum solvere qui recusat, nec in conscientiam existimatur Molin. de Iust. & Iur. tom. 3. disp. 674. Cui dicto simile est Grotianum illud: tributa ut solvamus honestum est atque etiam preceptum conscientiam obligans l. t. de b. & p. c. 2. §. 7.

XV.

Falluntur ergo hac opinione imbuti, tributa cum injuria ab imperantibus aut Rep. exigiri: cum natura ipsa civitatis ac societatis hoc exigat, ut qui est socius societatis & civitatis, aliquid ad communem usum conferat.

XVI.

Hæc enim contributionum publicarum præstandarum obligatio tam necessaria & adeo vetusta est, ut simul cum Regnis & Rebus publ. emersisse ad hoc, ut tam pacis quam

quam belli tempore res & personæ civium in tuto essent
historiarum monumenta docent. Hinc 1. Sam. 8. dicitur:
Hoc est jus Regis v. 15. Fruges & vineas vestras decimabis 2. Sam.
8. v. 2. Factus est Moab Davidi serviens sub tributo 3. Sam.
4. v. 6. Salomon constituit Adoniram Filium Adda super
tributa 2. Reg. 15. v. 19. Menachim Rex Israel, ut Phul
Regis Assyriorum hostilitatem à se averteret & regno
potiretur, mille pondo argendi solvit, atque ut hoc pe-
cuniæ colligeret tributum indixit ditioribus.

XVII.

Extra sacram Scripturam si ad prophanas historias
nos convertamus, perspicuum est, Cyrus primum Persa-
rum Regem atque Cambysen nihil tum circa tributa
instituisse, & spontanea tantum munera à subditis oblata
fuisse, donec tandem Darius Hystaspis filius, imperio in
viginti provincias diviso taxaret quid pro tributo qui-
que subditorum penderent.

XVIII.

Hisce constitutis & evictis, nemo inficias ibit Magi-
stratui tum propter necessitatem ac æquitatem, tum la-
boris gubernationis ac defensionis ratione tributa & ve-
ctigalia veletiam jure divino deberi.

XIX.

Antequam vero ulterius progredimur, præmitten-
dum non nihil est de vocabulis & contributionis signi-
ficatione. De Etymologiâ enim non multum erimus
solliciti, cum constet hanc vocem originem trahere à Con-
& tribuo. Observandum tamen non uno nomine hodie
Contributiones venire. Vocatur enim hodie etiam ex con-
suetudine Collecta, & alio nomine Collatio l. s. pendentes
27. ff. de usufruct. appellatur item Indictio rot. ris. C. de indict.
itemque tributum l. ult. g. Divus 7. ff. de Censibus.

XX. Erat

XX.

Erat autem tributum ut inquit Varro, pecunia populo imperata, quæ tributum à singulis proportione census exigebatur. Et ut ait Festustri genera fuerunt unum quod in capita, alterum quod ex censu collatum erat, tertium quod extra ordinem imperatum, idque temerarium dictum.

XXI.

Posteaquam vero Augustus cum populo provincias partitus est, tributum vocari coepit, quod bello victæ provinciæ populo quotannis pendebant: quod verò Cæsaris provinciæ ad belli subsidia inferebant stipendium est appellatum. Ea causa est cur tributa à stipendijs tributariae que prædia à stipendiariis separentur *l. 13. ff. de Impens. ires dæl. 46. §. qui compensationem ff. de jur. fisc. §. per tradizioniem.*

XXII.

Quamvis vero plura de variis contributionum speciebus addi possent, interim tamen quoniam exactam harum notitiam tradere instituti ratio hac vice non permittit, hoc labore supersedentes tantum indicamus, contributionis vocabulum in latissimâ significatione, pro omni collatione quæ necessitatis & utilitatis publicæ causa instituitur hic à nobis accipi.

XXIII.

Jam vero quoniam ex iis quæ supra dicta sunt satis de justitiâ poscendarum contributionum constat, cumque ab ætate Caroli M. seu reviviscentis aquilæ in Imperio Romano Germanico, ad profligandum externum hostem, & stabiliendam internam potentiam tam pacis quam belli tempore, subditos Imperii oneri collectarum obnoxios fuisse Klockius testatur *de contrib. c. 1. v. 196*, proximum

B

jam

jam fuerit non nihil intimius in contributionum naturam omnem inquirere.

XXIV.

Quandoquidem vero ut naturalium ita & civilium rerum quarumcunque quatuor sunt causarum genera, facile apparet totidem & circa contributiones reperiri, horumque accuratâ cognitione plenam tributorum notitiam absolvi. Ideoque nos etiam hoc observabimus, factò statim initio de causa efficiente sive de eo ad quem jus contributiones vel collectas imponendi pertineat.

XXV.

Videtur autem hanc questionem omni dubio carere. In universo enim terrarum orbe & hodiè & ab omnibus seculis creditum est, jus tributorum indicendorum esse partem *re* *xvij* sive summæ potestatis in qualibet Republ. Hinc rectè jus vectigalia ac tributa imperandi perinde Majestatis proprium esse ut legem ipsam, ait Bodinus *d. Rep. l. i. c. 8.* Ideoque tributa cum imprimis ab eo qui Regalia & sublimem jurisdictionem vulgo dic *höhe Lands Obrigkeit* hat/ ita ab omni Majestate in quacunque Rep. recte exiguntur.

XXVI.

Ex quo igitur contributiones à jure superioritatis & Regalium dependere ostendimus, quin nisi aliud obstet Imperator easdem indicere possit, extra controversiam est. Imperator quippe fons & origo est: inde velut per rivulos & canales diffuit & promanat quicquid est uspiam jurisdictionis Klock *de contrib. c. 4. n. 2.* eique soli Majestatis jura propriè competunt.

XXVII.

Hodie verò duobus veluti frenis ac retinaculis, Capitulatione scilicet & juramento fidelitatis quod præstandum:

standum Imperio , sicutur Imperatorum Germanorum potestas , atque ut pragmatica legum sanctio ita contributionum extraordinariarum ad usus publicos pertinentium indicatio , cum simultaneo Imperatoriæ Majestatis Statuumque Imperij consensu fieri consuevit , & in Imperatorum electione capitulationibus caveri solet ne absq; Statuum consensu , urgente etiam necessitate , liceat nova imponere tributa , Klock . c . 4 . de contrib . n . 23 . Borchol- densis disc . 10 . § . 4 .

XXIX.

Quamvis vero non diffitemur restrictione illa Monarchicæ Imperatorum dignitati aliquid derogari , tamen cum Bodino non hinc est eliciendum penes solos Imperij Status esse potestatem indicendi belli , concedendi leges & exigendi tributa .

XXIX.

Quamvis ergo olim potestas instituendi vectigalia & tributa indicendi in Imperio Romano solius Imperatoris fuerit . l . 10 ff . de publ . & vect . tamen illimitatam potestatem nullæ gentes Germanicæ atque adeo nec in Italia Longobardi Regibus suis concederunt : & certum est Francorum Reges nihil horum quæ ad summam regendæ Reipubl . potestatem pertinebant absque Ordinum consensu posuisse , Borch . disc . 10 . n . 7 .

XXX.

Et quidem nec naturale vel divinum jus vel Regibus omnibus aut Imperatoribus infinitam Monarchicam potestatem concessit vel attribuit . Amplissimus Dn: Præses in disput . sua de vect . § . 13 . Iniquum enim videtur , ut idem Regi quod Deo in homines licere diceretur . Deus namque liberè nullâ lege nulloque addicto tempe- ramento

ramento in nos omnes regnat, cuius voluntas semper
justissima est & imperium æquissimum.

XXXI.

Nec Pontificem Romanum ipsum, cui immensa à Ca-
nonistis tribuitur potentia, de absolutâ potestate ardua-
sine Cardinalibus explicare posse; ejusque acta gesta in-
gravioribus negotiis, semotis Cardinalibus rata non ha-
beri, ex historiis constat.

XXXII.

Quemadmodum ergo non sine justâ & urgentissimâ
causâ capitulatione ita provisum Imperio est, ita nec
sine maturo consilio idem in Hispaniæ, Angliæ, Po-
loniæ, Sueciæ aliisque regnis observari docet Ampliss.
Dominus Præses in *disput. de vœt. §. 14.* & Klock. *de cont.*
c. 4. Interveniente enim populi voluntate & assensu
crescit robur & potentia Regum, & major est ipsorum
autoritas, & feliores sunt progressus, auctore *Cominæo. l. 5.*
Aliquo sanè respectu consiliorum adhibitionem jus ma-
jestatis non imminuere sed felicitatem Imperii promove-
re, Imperatores rescripsierunt, *in l. human. C. de legibus.*

XXXIII.

Et sine morem hunc, ne scilicet in consultis aut invi-
tationibus quorum interest tributa Rex imperet omnino existi-
mo sanctissimæ æquitatis plenissimum. Ideoque tutissi-
mum in populo in primis libero est, ut Principes convoca-
tis proceribus in publicis comitiis causam pecuniariam
proponat, discutiat, & concordibus suffragiis & acceden-
te subditorum consensu rei pecuniariæ expediendæ in-
cumbat. Hac sanè ratione omnem sinistræ opinionis suspi-
cionem ac reprehensionem effugiunt, populi animos de-
lin iunt & amore subditorum tanquam firmissimo muni-
mento.

mento cincti contra quoscunque hostium insultus sectur
o es esse possunt.

XXXIV.

Dum vero Imperatori & huic dignitate proximis Regibus jus tributorum conferimus, Electores ac Principes cæteros Comites ac Barones vel cæteros Imperij Statutis non excludimus. De Electoribus enim quod de Lydorum Rege Croeso Justinus scribit, si non regiam regiæ tamen dignitati proximam egisse vitam, non ineptè poise dici existimo. Äquiparantur enim quoad dignitatem Regibus, unde Regibus scribunt vulgo quidem Königl. würde / non Majestet. Indicat eorum dignitatem etiam, quod Cæsar Electores, in Comitiis (si ipse compareat) solum non Principes visitatum eat. Item quod Legati ipsorum Legatis aliarum Rerump. proponantur *capit. Leopold. g.s.*

XXXV.

Quomodo autem Electorum collegium cœperit, &c ad quas ætates ac tempora ejus origo sit referenda valde ambigitur. Sunt enim qui doceant, Electoratum sub Ottone III auspicio Gregorij III fuisse institutum quod etiam Platina vult. Hoc vero falsum & veritati non consentaneum esse demonstrat Onuphrius Panvinius *in libro* (quem Ampliss. Dn. Præses aureum in notis ad Lamp. part. 3. c. 4. nominat) *de Comitiis Imperatoriiis*, & argumenta Panvinii tanti ponderis sunt ut Baronius horum vi adductus, non dubitavit hujus sententiæ accedere.

XXXVI.

Hactenus enim nemo producere potest aliquam constitutionem Ottonis III vel Gregorij qua institutus Electoratus. Mentio quippe Electoratus demum facta sec. 13. juxta Baronium ad annum Chr. 996. & quidem

primum à Martino Polono. Imo si sub Ottone III instituus esset Electoratus, tum omnes Imperatores post Ottoneum electi fuissent ab Electoribus, quod Otto Frisingensis aliter demonstrat dum Reges ab omnibus Proceribus electos fuisse narrat.

XXXVII.

Ideoque cum omnes jam qui in Historiis antiquis sunt versati, inque iis ipsa etiam illa Cardinalitii ordinis lumina Baronius ac Bellarminus, ut etiam Amplissimus & Doctissimus Dn. Præses, Originem electionis Septemviralis demum in seculum tertium decimum reterant, idque prolixè demonstraverint: merito cum Dn. Lampadio, Aventini, Flacii, Illyrici, Heigii, Goldasti, Arnisæi (quos inter hic nominatum laudari meretur Lehmannus) sententiis idem asserentibus facile accedo,

XXXVIII.

Suppono igitur ex Politicis, juris publici maximam partem esse juris non scripti. Idem observare licet in Imperio nostro, ubi sensim per consuetudinem multa introducta sunt, quorum originem inquirere ferme impossibile videri possit. Qua ergo ratione introductus Electoratus & sensim creverit, operosius dissere cum instituti ratio non permittat, breviter tantum addo, quæ hactenus consuetudinis fuerunt, auctoritate Caroli IV transisse in leges scriptas, quæ habentur in A. B. Et vero per eam quicquid juris habent Electores usurpant.

XXXIX.

Potestas itaque Electorum in genere est à tacito reliquo Ordinum vel statuum consensu. Crevit illa sensim & sine sensu, donec ad fastigium summum pervenerit. Vocantur enim Electores pars corporis Imperatoris *in capite*. Ferd. 2. de anno 1619. in quibus decor & gloria S. Sancti Rom.

Rom. Imperii & honor Cæsarius, & Reip. grata compendia concordi voluntate foventur *in *i *p.* quorum præsidio dextra Imperatoris robatur. In capitulatione Leopold. §. 46. appellantur die innersten Glieder und HauptSeulen des Reichs.**

XL.

His proximè accedunt Episcopi, Duces & cæteri Principes Germaniæ, qui etiam in suis territoriis consente populo jus collectandi sibi rectè vendicant. Communissima quippe Publicistarum sententia est, quemlibet Principem in territorio suo tantum posse quantum Imperatorem in universo Imperio. Nam in ditionibus suis propè regia potestate fruuntur, ac proinde Germanicos Principatus et si non omnino, ex parte tamen, atque adeo parva & imperfecta regna esse, ex doctissimo Domini Præsidis ore sæpen numero accepi.

XLI.

Quamvis verò olim potestas Principum ad nutum Imperatoris revocabilis, atque jam inde ab illis temporibus, quibus Carolus Magnus quadam tenus dispersa & convulsa Imperii Occidentis membra tanquam naufragæ ratis tabulas magnâ virtute & ardore in unum corpus coagmentavit, in Imperio Romano Principes & Duces administrationem nudumque exercitium Jurisdictionis nomine Reges habentes, proviniciarum, castrorum, ditionum, regimini non perpetuo sed sâltem ad tempus præpositi fuerunt: tamen non multò post Ottonum tempora sensim decrevit Regia potestas, per magnis cum ampla potestate Ducibus creatis: maxime ubi illis, datum ad posteros hereditario quasi jure antehac commisum sibi magistratum conferre, comitatusque qui ferme erant innumeri in unum contrahere. Inde enim quasi varia regna

regna in regno condita, & in partes plures vix leviter mutuo connexas vasta illa Imperii moles transiit; testante Amplissimo Domino Præside in not, ad Lampadum.

XL.

Eo itaque excrevit & hodie progressa est potentia Principum, ut dignitates & imperia non minùs propria sibi vendicent ac si Reges essent. Quapropter nemo est qui non hoc in ore habeat: quemvis Principem in suo territorio posse quod Imperator in universo Imperio. Nostri aulico-politici ita reddere solent *ein jeder Fürrst sein Kaiser in seinem Lande.* Hoc si ita est facile de Principum potestate in tributis imponendis constare poterit. Ideoque viam ad quam ipse ordo nos perducit sequemur, & quæ sit Comitum conditio, quæve ipsis potestas ac jura competant, breviter exponemus.

XLII.

Comites vero olim non in eodem quo nunc dignitatis gradu constituti erant. Nam (ut prima quasi incubula inspiciamus) quo tempore Romani adhuc magnum suum Imperium gessere, Germania quoque in plures respabl. parvas quidem, sed tamen liberas divisa fuit, & quia non opus fuit ut multi magistratus constituerentur, non alios habuerunt quam qui præsiderunt judicijs. Tacitus etiam nullos alios agnoscit quam qui jura per pagos & vicos dixerunt. Pagus vero tunc temporis denotavit magnum aliquem districtum quem hodie nominamus *ein Dorff*; vicus autem fuit *ein Flecken*.

XLIII.

Nullæ quippe urbes tum temporis in tota Germania fuere, ideoq; constat hos Principes tantum præfuisse provinciis: hi vero tantum potestatem habuerunt judicandi, & haec tenus tantum præfuerunt. Scabini enim jus dixerunt,

runt. Hi autem principes sunt nostri Graviones, & quidem cum his ita comparatum fuit quemadmodum in Poloniâ cum Starostis, cum quorum vita Starostia definit. Attamen quod Tacitus de Regibus inquit: Magna Patrum merita liberis conciliare regiam dignitatem: Comitibus nostris etiam convenit, quia in Germaniâ filius non degener Patri succedebat. Ideoque factum ut Magistratus paulatim fierent hæreditarii. Tandemq; hi Magistratus in regionibus suis Regiam sibi potentiam struere incepérunt.

XLV.

Hac verò in parte Francorum Reges Aristotelis monitum non observarunt: multum interesse an imperia sint magna & simul diurna *L. s. Pol.* Cum enim inter alios constituerent Majores domus, qui erant quasi Proreges, & hi cœpissent esse quasi hæreditarii, Reges in otium prolapso ansam Proregibus occupandi Regni dederunt. Et ad hunc modum respubl. Franciæ sub familiâ Merovindicâ fuit administrata. Postquam vero Carboius Magnus voluit cavere ne ad similem dignitatem alii pervenirent; ideoque ad breve tantum tempus præsides provinciarum creare, & magnos Ducatus qui supererant destruere conatus fuit.

XLVI.

Verūm non pari prudentiâ Caroli M. successores vestigiis illis institerunt. Ideoque Comites simul cum Principibus ad hanc qua nunc pollent dignitatem pervenere. Hinc & ad hos, idem quod de Principibus supra dictum, hodie extenditur: nempe illi in suis ditionibus ac territoriis habentur loco Principum, & in iisdem omnia possunt quæ Imperator potest per universum Imperium. Imo Comites nihil ferè differunt ab Imperatore nisi

C

ambitu

ambitu minoris circuli: sicut scapha differt à navī. Casp.
Klock. de Conrib. c. 4. n. 251.

XLVII.

Comitum vero dignitatem proximè attingunt Baro-
nes, & pares in plērisq; apud Germanos censentur. De ho-
rum vero origine & nominis derivatione multa disserere
hac vice superie deo; sed, ut multa paucis complectar, con-
cludo: Baronē qui immediate Imperio subsunt, & cum
Baronali ac regali dignitate, territorialique superioritate
sunt investiti, in toto Baronatu quo ad personas &
causas eandem quoque quam Principes & Comites in
Principatibus & Comitatibus vim obtinere.

XLIX.

Etsi vero Principibus inferioribus maxima omnium
Majestatis jura non communicentur, quia ossibus & perso-
næ Imperatoris ita inhærente dicuntur ut ab eo separari sine
illius destructione non possint: Tamen cum jus collectandi
ac tributa imponendi inter minora non verò maxima
& merè regalia referatur; illud Ducibus Marchionibus,
Comitibus & aliis cum regali dignitate perpetuò inve-
stitis, competere quadamtenus omni dubio caret.

XLIX.

Verum enimvero sunt nonnulli, qui liberis ac Im-
perialibus Germaniæ civitatibus inhabilitatem Regalia
possidendi objicere non reformidant: eo quod excepta
Româ novâ & Veteri nulla civitas dignitatis gradu
annumeratur l. 3. §. quod si alterutrum C. de nat. lib. Imo
quod nullus nisi qui dignitatem Regalem Principatus
Marchionatus vel Comitatus per investituram aut a-
liam specialem concessionem acquisiverit, Regalia vel
in universum vel in particulari sibi arrogare queat.

L. Sed

L.

Sed prius quam ad hæc respondeamus observandum: triplicem olim rationem urbium fuisse. Aliæ fuerunt maximæ, aliæ mediocres, aliæ minimæ. Maximæ urbes sub Romanis suam propriam jurisdictionem & regionem habuerunt. Mediocres etiam quidem hæc habuere, sed non in eadem autoritate vel eodem modo. In Minimis jurisdictione fuit penes Proconsulem aut Praefectum provinciæ. Ad hunc modum ferme, si statum praesentem Imperii Romano-Germanici intueamur, triplicem urbium conditionem etiam hic deprehendemus.

LI.

Omnis enim quidem urbes quæ sunt intralimes Imperii sunt quodammodo Imperiales, non tamen omnes eo nomine audiunt. Aliæ nempe sunt membra Imperii mediatè, aliæ immediatè. Mediatè sunt quæ Imperatorum beneficio Principibus, retento jure superioritatis, commendatae sunt; & licet pareant legibus Imperii, tamen in conventibus provincialibus solum comparent, & dicuntur Provinciales, Municipales Land oder FüstenStädte. Quæ autem immediatè Imperio subsunt jus suffragii in conventibus Imperii habent & dicuntur liberæ Imperii civitates Freie Kaiserliche Reichs Städte.

LII.

Præter has vero teste Myns. resp. 13. n. 10. dec 2. & Casp. Kloke c. 5. n. 5. de contribut. sunt quædam civitates quæ in totum subsunt Principibus. Facile verò apparet, non ante hoc discrimin urbium hic fuisse, nisi donec in unum Regnum cœpit Germania concrescere. Hoc verò factum sub Francis. Ideoque tales urbes in antiquis monumentis non Imperiales sed regales dictæ: nec legere est ullam urbium paruisse nisi Regi. Fuerant quidem illis

C 2

Urbis.

Urbibus quidem & sui Comites sed tantum judiciis præfecti, nec illi jus hereditarium aliquod habuerunt.

LIII.

In Cisrhēnana Germania nullæ quondam fuere urbes sed tantum magni vici: illi etiam plerumque proxime sub Regibus fuerunt. Cum autem seculo nono in Germaniā Ducatus ac Comitatus hæreditarii facti, hac occasione Urbes quæ nullum agnoverant superiorem nisi solum Regem, bona ex parte cœperunt parere Ducibus aut Comitibus suis. Creditur à quam multis quod seculo eodem etiam Episcopis datum fuerit jus supremum in illas urbes in quibus sedes habuerunt. Nondum id verò probatum esse, in publica lectione Ampl. Dn. Præses existimabat. Ex eo itaque tempore decrevit numerus Urbium Imperialium crescente numero Provincialium. Postea quam vero visum fuit Friderico Barbarossæ Duces Bavariæ & Saxonie nimis excreuisse, omnem potentiam illis subducere conatus fuit, adeoque omnes urbes illorum Ducatum quæ alicujus erant potentiae Imperio subjecit. Et hac ratione libera urbs Imperii facta fuit Lubeca, Ratisbona, Bardowicum, quæ tamen civitas ab Henrico Leone postea destruxta est.

LIV.

Mansit tamen etiam sic magnus numerus Imperialium urbium. Seculo autem Decimo tertio nonnullæ urbes quæ erant Imperiales cœperunt oppignorari Principibus. Ita Neo magus fuit oppignorata Comitibus Geldriæ, & hodie est urbs provincialis Geldriæ. Nonnullæ oppignoratae semetipsas liberarunt. Eodem autem seculo extincta fuit familia Ducum Sueviæ, quæ per bonam quoq; Franconiæ partem potentiam distulerat. Placuit tum communi consilio patrimonium Ducum Sueviæ vindicari Imperio.

perio. Hac ratione penè omnes urbes Sueviæ factæ sunt Imperiales. Sunt autem multæ viribus exiguae: quare non nullæ creaverunt sibi Defensores qui postea facti sunt domini.

Constat itaque, hodiè alias urbes citra controversiam Imperiales esse: alias in exercitio libertatis quidem esse, moverit tamen ipsis controversias à Principibus cum aliis tum & ab Episcopis. Porro nonnullas reapse sub aliorum dominio esse. Prioris itaque generis civitates (ut tandem quò volumus perveniamus) immediate sub Imperio constitutæ, ac jurisdictionem perpetuam & statum in Imperio naclæ, in suo districtu non minus ac Principes Duces vel Comites in suis Principatibus, Ducatibus & Comitatibus, superioritatem, jura Principis ac Regalia habent, & genericâ Principis definitione continentur. Quod multorum testimoniis probat etiam Casp. Klock *de Contr. c. s. n. g.* Ideoque recte de hisce liberis Germaniæ civitatibus scripsit Guicciardinus *l. 7. hist. c. 2.* recognoscere eas quidem certis & definitis pensionibus quibusdam autoritatem Imperii, cæterum ipsis fermè moribus & magistratibus suis gubernari: neque tam studere territorio ampliando, quam libertati suæ conservandæ. Ac hodie nonnullas earum in tantum crevisse potentiam ut cum quibusdam Germaniæ Principibus contendere valeant, scribit autor *Thesauri polit. in relat. d. aula & Regno Imperatoris Romani.*

LVI.

His itaque præmissis, negamus Regalia, quorum super mentionem fecimus ejus efficaciæ esse ut propterea civitates in suo districtu Regalibus defraudari possint. Nam quod Jure Romano omnes civitates quamvis amplissimæ exceptâ Româ privatorum loco haberi dicuntur, illud de oppidis merè municipalibus & Imperio me-

C 3

diate

iatē per Principes subjectis Landes Furstlichen Städten
nequam vero de civitatibus immediate Imperio subje-
ctis hodie quidem accipiendum est. Casp. Klock. s.s. de
conrib. Si enim habens districtum vel jurisdictionem, teste
Baldo, publica persona dicitur, recte etiam haec civitates
pro publicis personis estimandae sunt.

LVII.

Nec verò impedimentum affert, quod civitates Im-
periales dignitatem Regalem nullius Ducatus imo nec
alicujus Baronatus habent. Nam ex hoc habitu non ne-
cessariò incapacitas possidendi Regalia inferatur. Ut fuis
ostendit Casp. Klock. de Cont. n. 44. c. 5. & quin civitas
superiorem agnoscens & que ac Princeps, Comes, Rega-
lia obtineat nihil impedit. Ideoq; ex hisce sequitur, ejus-
modi liberas civitates postulante necessitate suis civibus
contributiones datias, collectas, Schoss / Steuer/ Miet-
geld/ Marktgold indicere & ab iisdem colligere posse.

LVIII.

Hæc cum ita se habeant ad causam materialē
proximè accedentes, magnâ circumspectione opus
esse putamus, ut rebus ac personis convenientibus con-
tributiones justè ac recte imponantur. Si enim pecu-
nia, teste Livio, quasi anima plebis est, nihilque populo a-
deo dolet quam si debeat partem bonorum contribuere
publico, prudentis Politici erit videre, ut omnia contri-
butionum genera ita rebus ac personis accommo-
dantur, ne sentiat populus multum sibi detrahi. Si porrò
non prospicias civibus, ut habeant unde contribuere pos-
sint, malè Reip. consulis.

LIX.

Hoc in genere autem nullos prudentiores Batavis
& Italos esse Ampliss. Dominus Praes in publica le-
ctione

atione existimabat. Ideoque qui hac in parte Reip. felicititer consulere desiderat illi commodum fore, has artes ab his & potissimum Batavis discere docet idem *in disp. de vect. I. 27.* Et vero etiam Casp. Klockio teste nulli Italos & Batavis in collectarum inventione prævalent.

LX.

Jurisconsulti contributiones in tributa & annona\$ distinguunt. Et quidem ita, ut annonæ in speciebus consistant, veluti frumento, vino, oleo, pane carne, sale &c. Tributa vero in corporalibus veluti fundis, auro, argento, equis. De primâ distinctionis parte ut incipiamus, constat tributum quod rebus ad victum pertinentibus imponitur, maxime odiosum plebi & grave esse. Prudenter ideo censet Hippolyt. à Collibus *d. increm. urb. c. 20.* Principi unicè cavendum esse, ne iis rebus tributa imponantur quibus pauperes vitam necessario sustinent & quibus carere nequeant.

LXI.

Ideoque si ejusmodi res necessaria\$ ab exteris recipiant subditi, eae vel pro temporum injuriâ omnino non, vel saltim modicè vestigalibus onerandæ sunt. Quia propter etiam omne id quod quis usus proprii causa emisset ab omni gabella immune olim constitutum est *I. 5. c. d. vect. & commiss.* Hinc quoque Veneti in bello antehac contra Bajazetem gesto portiorum, vini, panis, & carnis augmenta respuisse, prædicantur. Hinc sane pro frumento quod ad molendinum defertur vestigal non esse præstandum, cum ea quæ nostra sunt iterum emere non debeamus, censet Arniseus *I. 3. d. jure Majestatis.*

LXII.

Nihil tamen prohibet, si urgeat Reip. necessitas,
Quæ

(quæ justum facit quicquid in bonum publicum vergit) nec cives paupertate laborent, etiam hisce vectigal aliquod imponere. Et imprimis notandum, si quibusdam forte quæ ad victimum pertinent, divites frequentius quam pauperes utantur, ut e.g. vino, hæc vectigalibus accipiendis magis apta esse. Honestissimum vero putandum vectigal, quod iis imponitur rebus quæ ad luxum, delicias pompa me spectant, & mores corrumpunt. Et verò illa collatio gratissima Deo, pulcherrima civitati, Magistratui honestissima, plebi utilissima est. Quippe cum illâ divites onerentur pauperes verò subleventur, inopibus consulatur & luxui hominum potentium modus statuatur. Quare etiam leges Romanæ et Romanae & ejus generis merces vix necessarias usui humano vectigales esse jubent. Optimo itaque jure vectigal in herbam illam quam tabacum appellamus statuitur: nec credo temere quenquam improbaturum, si Princeps vectigal statuat in ebrios, & ebrios vinum vel cerevisiam vendentibus. Et quis non Neapolitanum illud institutum omni laude dignum censeat, quod singulæ cartæ lusoriæ quæ Neapoli in Hispaniamvehuntur non levi vectigali sint oneratae. Vectigal serici annuos aureos centum milie ibi referre scribit Aut. *Thes. pol.*

LXIII.

Porro etiam illa tributa probanda maximè sunt, quæ peregrinos magis quam domesticos afficiunt. Hoc autem obtineri putat Bach. si præcipua tributa eis mercibus imponantur quæ evehuntur. Sic enim non tam onerari venditores quam illos quibus venditur: dum quicquid illis imponitur, hoc ipsi ab illis carius vendendo extorquent. Sic Ianè Judaicæ gentis opes ex opobalsami vectigali creverunt. Sequitur hinc porro, tributa maximè exigens

exigenda esse earum rerum nomine, quas à nobis solis nec
aliunde cæteri petere possunt aut obtinere, quarumq; pe-
nes nostram Remp. quoddam quasi ut ita dixerim mono-
polium est.

LXIV.

Interim tamen tributa aut vectigalia sint ita tempe-
randa, ne exteri (quod cum Reip. detimento conjunctum)
à commerciis arceantur. Cujus exemplum in Rep. Po-
loniae observat Ampliss. Dominus Præses *in disp. de*
vectig. §. 23. Cum enim ante aliquot annos frumentum
quod in Dantiscanos & Pillavianos portus venerat Rex
Poloniæ majori vectigali onerare decrevisset, Batavi in-
versis Dantiscanorum commerciis idem ex Moscoviâ pe-
tere decreverunt. Rectius ergo Plato portoria ex sua Rep.
fustulit, ut mercatores ad rerum copiam invehendam alli-
cerentur *i.s. de legibus.* Quia enim :

*Hic segetes illic veniunt felicius uva,
Arbores fætus alibi, atq; injussa virescunt*

Graminae

hæc omnia ita (ut Senecæ verbis utar) in regiones descri-
pta sunt, ut necessarium mortalibus esset inter ipsos com-
mercium si invicem aliis ab alio quid peteret. Tantum
ergo abest ut ejusmodi bona quæ tanquam peculiare do-
num à clementi cœlo populo donata gravioribus tribu-
tis sint oneranda, ut potius opera dandâ quo imminutâ
vectigalium gravitate commercii ratio quam maximè ha-
beatur, quia hac ratione & ab iis qui exportant solent
multainvehi: quo ipso crescunt divitiæ civium. Quæ de-
inde paratissima egestatis publicæ subsidia esse possunt.

LXV.

Civitatibus porro utilissimum censet Bodinus & à
politinis ptaceptum, inquit Besoldus ut augeatur vecti-
gal Fabriuum, Lanifistorum, Sericeorum, ac omnium opi-

D fici-

Sciorum quæ aliunde advehuntur, ut cives ipsi eadem facere condiscant. Hac enim lucri spe exotici opifices in escati in nostram urbem facile pertrahentur: quorum certè beneficio urbes deinde populosiores & ditiores evadunt. Nam secundum præfationem Boteri de illust. stat. c. 10. & 11. Cui multus est populus is omnibus quoque abundat, qua humana industria & intelligentia complectitur; subditorum quippe multitudinem magna etiam opum possessio comitatur. Cujus rei præter Genevensium civitatem multæ aliæ testes sunt, quæ nunquam tantis rerum copiis ditaræ conspicerentur, nisi peregrinis & imprimis ob religionem ejectis hospitium & receptaculum præbuissent. Optimè igitur Plinius Secundus l. 7. ep. 32. inquit. Cupio patriam nostram omnibus quidem rebus augeri maximo tamen ci-vium numero. Id enim oppidis firmissimum munimentum, & quantum emolumenti ex ci-vium & subditorum multudine percipere possint Resp. politè non minus quam politicè tradit Herm. Latherus. l. 3. c. 3. de censu.

LXVI.

Vnde etiam juxta Bodinum minimè est ferendum, materiam rudem è civitate exportari, sed opifices eam priùs tractare commode debent. Cives enim ex rudi materiâ in opifica conformata longè ampliorem consequuntur fructum, quâm si materiam venalem obtulissent. Si quidem quæ duce arte inveniuntur majoris solent esse pretii & valoris quâm quæ natura peperit. Vbi ergo materiarum & artificum abundantia, ibi propter publicas opes tributa levia & vix ullo onere conjuncta crunt.

LXVII.

Si autem juxta Ciceronem l. 1. off. rebus modum quendam adhibentes & ordinem, honestatem & decus conservabi-

servabimus. maxime Princeps, ut in omniē, ita imprimis
hac in parte honesti ac decori rationem habere debet,
sibique cavere ne sordidā tributorum inductione in fœ-
dissimam turpitudinē notam incurrat & ex minutis ac
surpibus cebus quæsum faciens regali hoc jure injuste abu-
tatut. Indignum quippe tanto culmine facinus, lucrum
ex omni causā adorari, & quod vetus verbum à statuis fa-
rinam exigere. Quare tyrannica & propè furialis judi-
cata vox illius Imperatoris: qui rogatus ne nova vesti-
galia imponeret vel augeret, respondit: Non tantum terræ
sed etiam aëri & vento imponerem vestigal. Cujus fa-
rinæ homines etiam fuerunt qui umbram Platoni precio
addixerunt & quod mireris aërem tributo allegarunt Plin.
L. 12. Nec minorem exsecrationem mœretur χρυσάργυρον
i.e. auri argentum pulchro nomine fœdissimum à Zozimo
ad opprimendum Christianos inventum & desumptum
ex his qui mendicatā stipe vitam tolerabant, ex lupa-
maribus & prostibularum mercedibus. Nec absimilem
fœditatem redolet exactio, quam Nicol. Boer. *decis. 363.*
adducit, quā aliquot milliā aureorum quotannis exige-
batur ab illis qui ductis, uxoribus biduo aut triduo post
benedictionem nuptiarum abstinere nova costā nollent.
Ac merito culpatur Margaretha illa Danicæ & Nor-
wegicæ Reginæ; quæ ultra gravia alia tributa quæ singulis
septimanis & mensibus extorquebantur, marcam unam
Stockholmiensem à quolibet conjugio exegit C. Klock.
c. 1. d. cons. n. 325. Besold. disc. pol. d. ar. c. 4. §. 17. n. 1.
Sic pro singulis tegulis, pro fumo, pro nive vendita, pro
fenestris & pro vitiis tributum acceptum refert C. Klock
d. cons. c. 1. n. 332. Omnia verò fœdissimum est tribu-
tum, quod ex urinā teste Suetonio Vespasianus imperave-
rat. Cum quo pari passu ambulat tributum illud quod ab iis

D 2

qui

qui artes meretricias profitentur exigi Romæ consuevit
à Papa. Pariter ut olim Caligula ex capturis prostibu-
larum vestigal instituit: & postea Heliogabulus lenonum
vestigal & meretricum ac exoletorum exigebat. Vid.
Ampliss. Dn. Præsidem in *disput d. vect.* §. 33. & Besold.
d. er. c. 4. §. 17. c. 1.

LXVIII.

Possent alia adferri, sed obsecœnitate deterriti, non
vulturum & corvorum more qui Arabiam prætervolantes
posthabitibus balsamis & adoratis silvis, ad cadavera devo-
lant, tam putidis rebus diutius immorandum censemus;
sed potius hisce rejectis quomodo ex parte causæ formalis
contributiones rectè sint instituendæ considerabimus.
Forma itaq; in eo occupari videtur, ut juxta cujusque fa-
cultates *Causin.* sine injuria, sine vi & tumultu Boxh. l. r.
c. 10. secundum æquitatis normam, ductâ ad bona civium
proportione exigatur.

EXIX.

In tributis profecto æqualitatis maxima est haben-
da ratio. Quæ in eo potissimum versatur, ut paria onera
sentiant, quorum pares in diversis licet rebus sitæ sunt
opæ. Istæ namque contributiones æquiori animo fe-
runtur, à quibus nemo est immunis Tholos. lib. 3. de Rep.
Justum quippe & æquum est, neminem neque privatum
hominem neque populum immunem esse cum ad omnes
ex æquo redeat utilitas eorum quæ insumuntur Dion.
lib. 52. Alias nemo credit id se publico impendere quod
non alter solvit qui in eadem est Rep. Non enim sine
injurî tantum exigenda sunt tributa, sed ita ut proportio
sit inter illos qui inæquales opibus, & ut omnes tributo
subjaceant. Cum enim quidam in agris, quidam merca-
tura

turā vel alio vitae genere occupentur, non mercatoribus tantum, nec agricolis tantum, sed pariter omnibus onus est imponendum. Ubi communis utilitas ibi merito æqua oneris societas esse debet: & neis, qui plurimam de commodis civitatis vel Reip. participat omni tributorum immunitate gaudet, justissimum videatur.

LXX.

Omnem verò circa tributa iniquitatem evitari si omnes ex æquo censeantur, & ex censu contributio æqualiter fiat, pro ratione, proportione & quantitate bonorum quæ quisque possidet, putat Arnisæus. Et Cicero ad fratrem Asiae proconsulem scribens, illud in eo impri- mis laudat, quod efficerit ut tributa ab omnibus tolerarentur æqualiter. Civilia quippe munera per ordinem pro modo fortunarum sunt sustinenda *lex C. de muneribus parim*. Nec patietur Præses provinciæ ultra modum sumptuum, levatis aliis aliquem gravari, sed æqualitatem, tam juris quam censuræ memor, circa ordinem custodiet. *l. uira 4. quemadmodum civis. mun. indic. l. 10. Nov. 43. c. i. v.* negg enim. Et Thomat. de collect. in princ. monet, quod inter omnes subditos à summo ad infimum æqualiter collecta sit distribuenda, & quod in eâ servari debeat exactè æqualitas. Ac ab omnibus subditis pro modo fortunarum hæc onera æqualiter sunt subeunda, quo facilius ex ipsâ æqualitate publicis officiis pareatur. Et quoniam hic agitur de publica utilitate æqua debet esse inspectio idem d. tract. n. 30. ut omnes pro modo prædiorum pecuniam tributi conferant. Hic etiam n. 9. probat, ad illum finem & effectum constitui per æquatores ut pro viribus patrimonii uniuscujusque hæc onera omnes agnoscere faciant *l. omne C. de censibus l. 11.* ut per æquatis inquit bo- nis æqualance indictio procedat *l. 1. C. de Aposch. pub. lib. 10.*

D 3

& quart

& quasi admensurentur, ut qui majores percipiunt frumentus, majorc onere graventur.

LXXI

Collecta enim in universali æstimo totius regionis imponenda per æs & libram omnibus & singulis Barthol. i. n. c. de epoch. publ. ut qui plus habet plus, qui minus ceterum minus; ut unius defectus per alterius habentis suppleatur l. s. c. de omni agro. Hoc genus collectarum capitulatione aliisque impositionibus merè personalibus æquius judicat Bornitius lib. 5. d. et. c. n. & 2. & doctissimus Dominus Præses nullum tributorum colligendorum modum hoc conducibiliorem statuit, ubi scilicet æqualiter per æs & libram pro bonorum & obventionum ratâ, pro viribus singulorum tributa imponuntur ac distribuuntur.

LXXII.

Æstimum vero per æs & libram hoc ordine & forma est considerandum, ut omnia bona tam mobilia quam immobilia registrentur ac collectentur. Rovenstrunck im rechtlichen Bedenken von Anlagen Contribut. num. 27. Et quidem secundum Dn. Rovenstrunckii opinionem, primo loco prædia rustica juxta eorum redditus & fructus sunt censenda. Post hæc prædia urbana juxta pensiones quæ percipiuntur ex domibus locatis, Tertio bona mobilia è quibus redditus aliqui percipiuntur. Porro salinæ censi, Postea mercaturæ lucra & emolumenta observanda, deinde artificium & industria. Quas res sequuntur Piscatores & venatores, qui exercent mercaturam & negotiationem, & hic in libris censos reponendos putat. Post illos inquit colonis tam qui colunt nummis, quam partiarii proportione fructuum ad se spectantium, ceteri sunt coloni Ecclesiasticorum sunt censendi. Deinde redditus anni debent æstimari, & in libro censum describi,

ut

ut etiam lapides preciosi, annuli & similia æstimo sint
apprecianda. Hac de re vid. plur. Dn. Rovenst. *in d.
tract. num 27. usque ad num 41.* Doctissimus & Ampliss.
Dn. Præses probat illum modum qui hodierno usu ple-
risque in civitatibus obtinet, dum nimur singuli cives
profiteri tenentur, quantum in bonis habeant eamque
professionem juramenti religione confirmare.

LXXIII.

Imprimis autem omni opere enitendum est, ut tri-
butorum impositio ita fiat quo livor & populi odium ex-
vitiari possit. Quoniam vero si illi oneri quod conjunctis
ac communibus quasi humeris ferendum est, pauci subtra-
hatitur, & horum (ut ita loquar) levamine caterorum onus
aggravetur, odiosa oritur inæqualitas, quam livor & o-
dium à tergo sequuntur, adeo ut cives pari dolore aliena
commoda ac suas injurias mediantur: Ideoque omni o-
pere enitendum, ut omnes cives ex æquo tributorum onus
perferant, & nemo subditorum nisi legc eximatur. De quo
vid tit. Cod. d. vect. & commiss. ut & ordinat. Camer. imp.
part. 1. tit. 49.

LXXIV.

Tota vero immunitatis ratio sita est in prudentiâ le-
gislatoris. Cujus enim est imponere collationem ejus-
dem quoque est personas & res à vectigalibus, tributis &
collationibus eximere. Hinc potestatem illam juri-
bus Majestatis accenset Besold. 1. pol. c. 4. Cum verò
in omni privilegio (ut ex Doctissimo Dn. Præsidis ore
sæpe numero audivi) magna & prudenti circumspetione
opus est, tum imprimis hoc privilegium quod circa im-
munitates versatur insignem requirit prudentiam, quia ple-
rumque cum odio & damno reliquorum civium conju-
ctum & justitiae imprimis particulari valde contrarium.

Quam-

Quamvis hic dici possit non plus sed minus sumi, facile tam
en ex Aristotele l. s. Eth. e. 1. apparet, minus malum
in ordine ut majus malum boni rationem habere.

LXXV.

Ob immunitatem porro uni concessam cæteri præ-
gravantur, ut plus impendere cogantur. Quod naturalis
ratio fieri non concedit, neque ulla juris ratio per-
mittit ut suum alicui afferatur l. meminerint C. unde vi
Rövenstrunk in rechtlichen Bedenken von Anlage Contr. pag.
78. n. 281. Sint v.g. 10000. annuo præstanta à plebe: sit u
uni atque alteri concedis immunitatem, reliquo popu-
lo onus aggravatur & majus quasi pondus imponitur
& ab illis in hos transfertur. Jam vero præ cæteris ali-
quos onerare, & pauperulos homines divitum tributis
premere, vel(ut his verbis utar) fortiorum sarcinas infirmi-
oribus imponere hoc summâ cum iniuitate conjunctum
esse facile appareat. Quisque enim tenetur suum non
alterius onus portare, & grave est non solum legibus ve-
rū etiam æquitati naturali contrarium, pro alienis alios
molestari l. 1. C. ut null. ax vicar. l. 11. Ideoque non mirum
videtur, cur ziz. 25. l. 10. c. inscriptus sit de immunitate ne-
mini concedenda. Nam in summâ necessitate omnes
immunitates cessant. Besold. d. aer. c. 5. n. 20. Et generaliter
immunitas haud extenditur ad onera, quæ imponuntur
ad publicum bellum vel aliam evidenter necessitatem.
Mynsing. 4. ocserv. 20. Nec Principem posse quenquam
in perniciem & præjudicium subditorum oneribus exi-
mere respondet. Paris. c. 70. n. 14. Roventh d. t n. 269. Nec
ipse Imperator immunitatem à collectis Turcicis, non
nisi ex justissimis causis indulgere potest: quum eo ipso
universo præjudicaret Imperio. Schnob l. s. pol. c. 12.
Ideoque à collectis Imperii nemo cujuscumque Status
eximi-

eximitur, & generaliter statutum est cum omnino ad oblationem publicarum functionum oportere urgeri.
L. omnes c. C. de annon. d. tribut.

LXXVI.

Non immeritò ergo Bodinus *L. 6. c. 2.* de absurdâ Galliæ consuetudine conqueritur, in quâ tria hominum genera Sacerdotes, Nobiles, Magistratus, atque adeo fere omnes qui divitiis prævalent atque ex Rep. maxima accipiunt commoda, omnia tributa in miseros opifices & aratores rejiciunt. Nam omnium personarum in publicis functionibus, æqua inspectio esse debet, ne dum aliorum compendia sublevantur aliorum rationibus incommodetur *Guil. Forner. 1. select. c. 20.* Imo locupletiores plurimum, tenuiores minimum, gravari debent. Quo tempore ramento nonnunquam usâ est potentissima Belgii Resp. ut scil. in collectis extraordinariis ab iis quorum patrimonium ad mediocrem pecuniæ summam perveniebat nihil exigeretur, teste *Klock. c. 16. conir. n. 92.*

LXXVII.

Injuria quippe (ut ex facta delineatione supra apparet) in tributis exigendis maximè vitari debet. Iniquus enim exigendi modus facit, ut iniquum videatur ipsum tributum *Boxh. L. 1. c. 10.* Tacitus hoc respectu Britannos omnia tolerare si injuriæ absint, inquit in *Agric.* Nihil æque dolet populo quam si debeant partem bonorum contribuere publico, quod per peculatum, prodigalitatem & alias illicitas profusiones est evacuatum. Et Ampliss. Dn. Præses in publicâ lectione contra ipsum jus naturæ esse existimabat, si Princeps multa tributa prodigalitatis causâ exigat. Vnum aliquem diffluere divitiis & voluptate, gementibus undiq; & lamentantibus aliis, hoc non Regni est sed carceris esse custodem. *Mor. Vtop.*

E

l. 1.

I.I. Non ineptè hac de re Klock. in d. t. de contr. c. 7. n 75.
inquit, honestam recreationem Principi invidendam non
esse, sed omnem pecuniam ad necessarios & publicos u-
sus destinatam, in rebus ludicris, in hominibus ignavis,
scurris, peregrinis, mimis, lenonibus, scortis & ejus-
modi virtutum dehonestamentis temerè saginandis in-
que explendâ libidine consumere, ignominiosum &
turpe censi.

LXXVIII.

Imprimis hîc seponenda est affectatio externæ existi-
mationis, magnitudinem destruens internam. Et sic
Alexander Severus Urbem, Provinciam & Aulam suam
purgavit hominibus non necessariis: malum pupillum esse
dicens Imperatorem, qui ex visceribus Provincialium ho-
mines non necessarios nec Reip. utiles aleret. Nefas
etiam esse dixit, ut publicus dispensator in delectationes
suas converteret, quod provinciales dedissent. *Lamprid.*
in ejus vita. Ideo salario quæ otiosos vel inutiles acci-
pere videmus, sunt subtrahenda. Nihil quippe sordidius
imo crudelius est, quam si semper illi remp. arrodant,
qui nihil in eam suo labore contulerunt: quod olim dixit
Antoninus pius Imperator teste *Capitolino.* Boleslaus I.
Polonorum Princeps dictitare solitus fuit, malle se gal-
linâ vescentem salutem & tranquillitatem suorum tueri,
quam deliciis indulgentem pati, ut quisque injuriâ op-
primeretur.

LXIX.

Quid sanè in novis collectis imperandis noceat
Principis luxus, id experimento didicit Carolus VI. Lu-
tetiae Parisiorum. De quo sic Gaguinus *l. 9. rerum Gall.*
Humilis inquit *ex Parisianis plebecula novis quasi furis acta*
quere-

querebatur se vectigalium magnitudine premi. Itaque Præpostum mercatorum aggrediens, ad concionem hominem venire cogit. Vbi unus è plebe audientior, vice multitudinis petit pressiones & vectigalia tolli, quod quandoquidem olim postulassent, nec fuissent auditi adesse jam tempus, cum factum esse oporteat. Concitatæ multitudini plerique sobriè obsistere cupientes, rati si in crastinum res differretur, compesci furorem posse, in posterum diem negotium remittebant. Quod intelligens quidam veteramentarius futor, temere exsurgens, Pompa, inquit, aulicorum, & fastus in humeros populi recidunt, & que ab illis in luxum profunduntur damna nostra & calamitates sunt. Qna commotione factum est, ut Regis mandato domum abire jussis, vectigalia tollerentur. Vid. etiam Besold. de ær. c. 4. n. 3.

LXXX.

Quamobrem prudens Princeps sobriè & circumspetè in his versabitur, & à privatorum bonis citra justam causam abstinebit: suam securitatem in subditorum magis amore ac benevolentia quam timore & odio collocabit, ne asperitas negotii effectu irrito solas arcessat offensas. Rerum omnium nec aptius est quicquam ad opes tuendas quam diligi, nec alienius quam timeri. Præclare Ennius:

Quem metuunt oderunt.

Quem quisque odit periisse expedit.

Cic. l. 2. off.

Quamvis enim pauci tacitum dolorem continent, execrationes tamen in Regem, vincente odio metum, exauduntur. Liv. l. 40. c. 3. Servientibus enim animis cum omnia metu tenentur, gemitus tamen populi liber est Cic. l. c. Quod igitur non ad incolumentem solum, sed ad opes & potentiam valet plurimum, id (monente Cicerone)

E 2

ample-

amplectamur, ut metus & quod hunc sequitur odium absit,
caritas retineatur.

LXXXI.

Præprimis Regium dictum inclyti & potentissimi
quondum Herois Jacobi I. Angliæ Scotiæ & Hyberniæ
Regis Principum aures subinde vellicet. Ante alia, inquit
Rex L. s. inst. ab Henricum filium primogenitum, *Noli te
locupletare nova & gravia tributa imponendo sed tuo-
rum opes ac facultates certissimas tuas divicias puto.*
Ampliss. Dn. Præses in disp. d. ar. I. 42. Ac rectè Cy-
rus Persarum Rex apud Xenophontem dicebat, opera
Regum & pastorum maximam habere affinitatem,
sicut enim ad pastorem pertinet curare ut pecora ha-
beat læta & succulenta, ita convenire Regi cives &
subditos facere felices & opulentos, non quotidianis
exactionibus infortunatos & inopes reddere, præser-
tim si loci ingenio tenues sunt. Præstans sane Alexan-
tri M. responsum fuit, qui, dum admonitus longè plus
veetigalium afferri posse, *& olitorem,* inquit, *odē
qui radicitus olera exscindat:* subinnuens Regnum horti,
populares vero arborum & plantarum instar esse: &
quidem quam diu radix vivit, colligi fructus posse, exse-
cta vero planta arescere. Modus itaque tenendus & ne in-
nimium tributa aggraventur prospiciendum. Nam si
sine ratione & modo tributa ad libidinem dominantis exi-
gantur; nulla capitalior pestis regi, nulla fors populis
acerbior, & si quis Remp. exscindere, regna convellere
decrevisset non aliis consilii ac validioribus machinis
impellere ad perniciem posset. Vbi enim gentium tam
violentia, tam tetrarapinis, consilia lætos exitus habuere?
Unde seditionum furiae? *Unde furentium rebelliones?*
Unde

unde convulsiones regnum nisi ex hoc fonte sunt?
Causa d. regno Det. dissert. 4. 6.

LXXXII.

Frequenter sanè videmus, odium subditorum oriri ex tributis, & nimiam in exigendo tributo severitatem movere subditos ad seditionem Tacit. l. 4. ann. Cui allenatur Clapmar. i. 3. d. arcan. dom. c. 25. inquiens: ubi nimis vectigalibus aliisque pensionibus onerantur cives, ibi conjurations in caput Principis iniri oportere. Sic Ægyptij Ptolomeum regno pepulerunt, quod conquistata undique pecuniâ Romanam societatem ad mercari laboraret. Dn. Arnisæus d. Rep. Hoc modo Athenienses quoque destituerunt socij ad Lacedæmoniorum partes transiuntes Thucyd. l. 1. Cum Rehabeam tributi remissionem flagitanti populo responderet: Pater meus flagellis vos cecidit, ego verò scorpiones adjiciam: decem tribus à sceptro Iuda se avulserunt. Imo bona pars Hispaniæ, Galliæ, vel ad Gothos, vel ad alios ubique dominantes Barbaros transmigravit iniquitate transactionum compulsa, ut latè difficerit Salv. l. 5. d. gubern. Dei & Dn. Arnisæus. l. 7. d. Rep. c. 3. scđt. 8. Galli in Ludovicum XI. bellum excitarunt ob avertendas exactiones, cui boni publici nomen præxuerunt. Hungari Matthiam Corvinum destituerunt in medio Regni cursu, quod exhausto per longa bella æratio ad nova vectigalia & tributa cogeretur confugere.

LXXXIII.

Anno salutis 1375 tumultus gravis secessione plebis à Patribus Lubecæ exortus est. Multas & magnas fecerat Senatus impensas & crebris expeditionibus contra Danos per mare per terras, suscipiendo item Imperatore Carolo IV, æs contraxerat alienum non med ocre. Instituerat ergò ut præter annuam collectam, per singula

E 3

civium

civium capita solveretur una marca Lubecensis, & ut fu-
turo tempori prospiceretur, aucta est mensura, quam mo-
lentes publicis usibus servitoram, detrahunt in molen-
dinis. Eam rem acerbissimis animis accepere plebeii: evis-
cerari se queruntur, sanguinem prius quam pecuniam
daturos. Concurritur in ædem Divæ Catharinæ, fratum
Minorum Ecclesiam. Itaque Senatus civium voluntati
concessit. Crantzius l. 9. Vandal. c. n. C. Klock c. 18. d.
contr. n. 3. 17. Idem contigit anno 1408. dum Lubecen-
sis populus, propter novi tributi institutionem itidem
contra Senatum insurrexerat, rationem expensarum ab il-
lo petens. Senatus maxima pars urbe excessit Crantz.
l. 10. Vandal. c. 14. d. seq.

LXXXIV.

Modum itaque metiatur Politicus moderamine pru-
dentiæ civilis, & sedulò in id incumbat, ut tam sub-
diti velint quam possint contribuere efficiatur. Optimæ
cautela videtur & quæ actiones quāmmaxime reddit gra-
tas, si appareat priùs collatam pecuniam ad destinatos
usus insumptam fuisse, & si exactam pecuniam Magistra-
tus cum artificiosa quādam parsimonia ostentatione ero-
get. Tantum vero abest, ut Principis autoritati ac dig-
nitati aliquid detrahere possit, si Princeps vel de pecuniâ
exacta Ordinibus quadam tenus rationem reddat, ve eam
ab Ordinum deputatis administrari permittat, ut potiùs
ad candorem & ingenuitatem suam testandam & subdi-
torum suorum amorem erga se excitandam quammaximè
facere videatur. Ideoque in Aristocratiis nonnunquam
ex plebe quidam Senatui adjunguntur, ut videant quos
in usus collectæ insumantur. Quod institutum probat
Ampliss. Dn. Præses in dispuz. d. vœct. §. 25. multa ad tri-
buto.

butorum invidiam minuendam facere existimans , si quantum fieri potest nonnulli ex populo ad inspectionem ærarii aliquatenus saltem admittantur : qui videant nimirum, non eam per luxum aut ignaviam prodigi.

LXXXV.

Incumbit quoque Magistratus prudentiæ , ut omni ratione prospiciant , ne ministri , officiales , & qui curæ ærarii ac vestigialium sunt præpositi , potestate , quæ illis ad munera obeunda concessia , ad quæstum abutantur , neve subitâ opum affluentia & morum superbiâ civibus male de Imperio sperandi occasionem præbeant , ut qui ante in privatâ & sua re egeni in publicâ atque alienâ opulentissimi fiant . Puras innocentesque manus habeant necesse est : Secus enim si fiat , inquit Ampl. Dn. Præf. nulla tributa sufficient semperque æratum laborabit .

LXXXVI.

Cum præterea exactio odiosa minus sit quam exactor Besold. d. ær c. 4. omni modestiâ & lenitate sive mansuetudine sine flagitiis sine noxâ , sine fraude , sine crudelitate & injuriâ exactores collectam cogant : & non acerbos nec contumeliosos se præbeant , sed moderatos & cum efficaciâ benignos & cum instantiâ humanos uti de creditore loquitur Ulpianus l. si bene. 33. ff d. usus .

LXXXVII.

Mollia porro nomina ex necessitate in imponendis indicendisque tributis debent usurpari . Ideoque Lipsius 4 pol. c. 10. Principes ad Themistoclem remittit , iisdemque in hoc negotii genere Divam illam Suadamt antopere commendat , ne subditi nimiis & insolitis exactiōibus inviti , onerati penutiâ & impotentiâ magis quam obsequii patientiâ induci , pacem exuant . Quocirca

circa in conventibus quoque Provincialibus, cum Statibus & subditis, ut collectas certo interstitio pendant, solet benignè tractari, ac blandis vocabulis subsidii, auxiliij, adjutorij, adosæ, Releij (Nos Steuren vulgò loquimur) impetrari, non durioribus istis vectigalium tributorum, impositionum, exactiōnum &c. imperari videmus Gail. d. Arrest. Imp. c. 10. Sicque in Galliā Carolus V. subventionis quam tributi aut inductionis vocabulo uti maluit,

LXXXIX.

Absit itaque omnis violentia & Suasio adsit. Camelus blanditiis non verberibus provocatur, ut ultrà posse laboret. Qui enim supplex est melius & facilius misericordiam recipit, quam qui cum magnitudine animi agit, & qui petit cum ratione facilis quam qui sine ratione impetrat. Maxima autem ratio rerum est necessitas, quæ hochaberes putatur impossibilia ut persuadeat plerumque. Hæc apud multos, imprimis Romanos, gravissimas exactiones tolerabiles reddidit.

LXXXIX.

Hac vero cessante, sc. necessitate, tributa etiam sunt remittenda. Deficiente quippe onere deficit præstatio quæ sit respectu oneris, & quando causa reducitur ad non causam perinde est ac si à principio sine causa collecta fuisset imposta l. i. infi. ff. de cond. sine causa. Sic enim dicit Justinianus l. i. c. d. caduc. toll. cad. quod belli calamitas introduxit hoc debere pacis lenitatem sospire. & l. i. §. op. ramus C. d. offic. præf. præt. Affer. lumine libertatis reddito Afros à violentia tributorum resprire, omnem avaritiam cessare, & justitiam ac veritatem circa omnes tributarios reservari jubet. Hinc Romanis

nis tributum remissum est, quam primum L. Æmilius
Paulus Macedonicus opibus Rege Perse devicto ærarium
fatiavit, teste Valer. Max. l. 4. c. 3. Ita Julius Cæsar victo
Pompejo, cunctis Asiam incolentibus remisit tertiam
contributionis partem. Sic Henricus Galliæ Rex pace
cum Hispano firmatâ vestigalia extraordinaria subditis
remisit Besold. d. ar. c. 4. Et Imperator Leo in orientali
provinciâ & quibusdam aliis civitatibus, quæ cum pro-
pter frequentes exercitus nimium gravatae essent, ab eis
talia gravaminâ tolli & amputari ipse decrevit in l. Cursus
22. C. d. curs. publ. Quapropter ex monito Claudiani,
Impia continui cessent augmenta tributi,
Nec tua privatis crescans araria damnis.

XC.

Laudabile quippe æquitatisque plenum & ad favo-
rem populi conciliandum Principi mirificè conducit,
si Tiberii, Pertinacis, Hadriani, Mithridatis aliorumque
Imperatorum & Regum exemplo, ob repentinæ clades
vel ob merita subditorum, onera ordinaria, maximè ubi
cessat causa ob quam introducta sunt ad certum tempus
aut in totum remittat Pet. Greg. l. 3. d. Rep. c. 9. C. Klock
d. contrib. c. 7. n. 121.

XCI.

Jam vero à causa formali ad finalem remotâ omni
ambage veloci pede transimus. Si vero omnis actio pro-
pter bonum aliquod est & instituitur, secundum Aristotelem
l. 1. Ethic. 1. necesse est finem tributorum bonum
sæu commodum aliquod esse. Id verò non tantum est Prin-
cipis. Non enim sat est ærarium Principis abundare,
nisi & domus priuatæ sint opulentæ, scrinia civium plena.
Neque tantum subditorum sed juxta legem 10. c. d. annos

F

& trib.

& trib. & l. g. c. d. ex adf. trib. commune. Communis boni causa à subditis dati tributa dicit Grot. l. i. c. i. n. s. d. i. b. op. Ideoque contributio ob causam levem & minimam non est instituenda, multo minus cù diligenda, ut saltem faciat ad superbiz tumorem, & quo inexplicabiliter avaritiae siti satisfiat, aut ut eo melius effrenatae libidini indulgeri possit. Quo enim gratior est finis eo & onus quod propter cum ferendum facilius fertur.

XCI.

Quare ad publicum & destinatum usum omnia sunt referenda. Nam vehementer populum irritat, quando tributa non in publicam salutem sed privatorum commodum vertuntur: adeò ut publicum ærarium prodigalitate exhaustum per scelera supplendum sit. Finis ergo hac in re probè est spectandus, qui est salus & necessitas Reip. cui per ea quæ Principi ad id deputata concessaque sunt non possit sufficienter subveniri. Ideoque juris Romanî interpres dicunt, quod neque supremi Principes neque inferiores imponere possint subditis suis collectas nisi duo concurrant: primum est quod causa sit necessaria & justa; alterum quod Dominus salvadignitate atque statu suo nequeat ex proprio illi succurrere necessitati. Si enim ulla alia ratio pecuniæ coficienda haberi potest, nihil extra ordinem est exigendum Besold. d. ar. Quod Dn. Klockius c. 2. n. 121. d. contrib. his verbis exprimit: Si status quispiam collectis Imperit, potestate collectandi non facta jure Regalium sive magistratus, aut ejus potestatis concessâ virante subditos suos gravare velit, utroque tamen casu & in omnibus collectis id facere nequit, nisi ex redditibus suis, vel sine notabili diminutione rerum suarum eas exsolvere non possit, sed ante omnia marsupium suum excutere debet, & si sic facere

mon

non possit, tum moderate petere, neque à subditis supra summam
in Matricula Imperii designatam quicquam exigere debet.
Capitolinus de M. Antonio Philosopho scribit:
Cum adhuc bellum aerarium omne omne exhausisset, neque in
animum induceret suum, ut extra ordinem Provincialibus ali-
quid imponeretur, in foro Divi Trajani auctionem ornamento-
rum Imperialium fecit Dn. Arnistus. l. z. pol. c. s. Sic etiam
Ezechias valvas templi Domini confregit, & laminas au-
ri Regi Assyriorum dedit 4. Reg. 18. v. 16. nec cives gravi-
oribus oneribus premerentur.

XCI.

Cavendum quippe, ne Princeps supremus ita potestatis
plenitudine abutatur, ut inde existat plenitudo iniquitatis
& tempestatis. Omnia (ut supra dictum) in tempore
necessitatis dicuntur Principis id est Rectoris & dispen-
satoris ac Patris Reip. quæ est Dominae propriorum non
vero quilibet Princeps, & quæ pro suis, non Principis pri-
vatis negotiis, supra morem consuetum contribuere di-
citur: minister autem & dispensator solum in eâ causâ est
Princeps Arist. s. pol. c. 11. Vide Nov. 14. G. c. 2. ubi Imperator
non minus piè quam regiè dicit. Quæ ab illis (sic subditis)
contribuuntur, parum in ipsos partim propter ipsos insumentur
& impendantur. Nobis autem prorsus nihil inde præter ista-
rum rerum curas habere contingit Ideoque si Princeps ma-
lè dispensat & in non necessaria erogat reus ferè est
peculatus & obnoxius rationibus reddendis.

XCII.

Non etiam hic contributionum scopus esse debet, ut
potentiores plebem vel plebs optimates medullitùs exu-
gant, ut penes plebem vel optimates maneat autoritas: id

F 2

quod

ut male arcans annumerat Clapm. l. 2. c. 3. in fin. cum quo
facit Machiavellus. dicens : *Remedium præstantissimum*
sibi videri & ad publicam libertatem in Republ. conservan-
dare plurimum interesse, ne *cives opibus admodum au-*
geantur. Egregie vero rescriptit Imperator Justinianus
int. §. 14. C. d. Caduc. toll. Nostrum, ait, esse proprium sub-
jectorum commodum, imperialiter existimante. Ideo
enim collecta, tributa, aliaque onera Principibus pen-
duntur, quod sint & esse debeat Ecclesiarum nutrices
Esa. 49. v. 23. Patres Patriæ, Pastores populi 2. Sam. s. v. 2.
*Tutores subditorum, & utriusque tabulæ custodes & exé-*cutores, salutis denique publicæ procuratores & mini-**
stri.

XCIX.

Quare pecunia omnis à subditis quæ exigitur ad u-
sus publicos est convertenda. Hac de causa Principes
& Dominos collectas ad alium finem quam ad quem de-
putatæ fuerint abutentes graviter adversus Deum peca-
care respondet Colerus Conf. n. 241. Klockind. l. c. 7. n. 88.
Ideoque Receslus Imperii de anno 1526. wir scind auch &
anno 1594. vnd wie wohl zuersehen ist diferte innouunt : das
die bewilligte Hülffe allein zu beschuzung der Christlichen
Wolfsheit vnd zu keinen andern ende vnd nutzen gebraucht/
sondern das aller dinge treulich vnd aufrichtig damit umb-
gangen werden soll. Sicuti etiam Ordines in recessu de
anno 55 f. vnd da ein admonentur ne subfidia circuli in
aliam rem sed quo destinata sunt convertant,

XCV.

Hujus rei egregium exemplum præbet Turcarum
Imperator, qui ex hortis aulam sustentat, indictiones ve-
to extraordinariae, quas Haran agaminj cani vocat, i. e.
prohi-

prohibitum sudorem subditorum non nisi ad belli necessarios usus insumuntur Besold. c. 4. d. ar. n. 6. d. Rovenst. in rechtlichen bedenken von *Contribut.* Vespasianus et si à populi fortunis, prædas subtili auferret ingenio, in luxum tamen & voluptates male partas pecunias minime profudit sed in publicos & necessarios usus. Ludovicus XI Galliæ Rex in eo Vespasiani mores ferè imitabatur. Cum enim à populo ingentia tributa, immo triplo majora quam superiores Reges soliti essent exigueret, ea tamen non in libidines aut delicias consumebat sed in Regni ac Reip. necessitates.

XCVI.

Sicut enim monetarii & aurifices plumbum non immrito vocant cæterorum metallorum regem, quia sese (quod quam maximè regium est) impendit, & consumit pro utilitate ac decoratione omnium metallorum: sic Principes meminisse debent, se ideo Dei præpotentis beneficio subditis præfici, ut eosdem æquis legibus ac rationibus regant, ab omni injuriâ & vi publica defendant ac tueantur. Quod sive loco defensionis & electionis in id incumbant, ut vehementiori emunctione sanguinem populi eliciant ad inanes pompas, & luxum superfluum, collectis prætextu necessitatis publicæ ab indigentibus subditis imperatis abuti velint, illico, pii boni & clementis Principis personâ deposita, crudelis hominis naturam induunt, & vix fædissimi tyranni notam interdum effugiunt.

XCVII.

Sane omnes maledictiones perveniunt ad eos, quæ in S. S. literis pronuntiatæ sunt iis qui carnem populi edunt. Hic non alienum videtur observare quibus Sacra-

F 3

Scriptu-

scriptura iniquos exactores signarit epithetis, quæ Principes terrere ac reprimere meritò debent, ut interquiscant à vexationibus populorum, deglubi se non tonderi quiritantium. Ecce. 1. Sam. 2. v. 12. filii Belial Esai 1. v. 23. socii furum Ezech. 19. v. 2. c. 22. v. 27. Nahum. 2. vers. 11. & 12. Habacuc 1. v. 8. Sophon. 3. v. 3. Zachar. 11. v. 13. Prov 28. 1. 15. Leones rugientes, ursi esurientes, lupi rapientes prædam Ezech. 29. v. 3. Psalm. 74. v. 13. & 14. Cetæ Dracones Ierem. 5. v. b. Pardi vigilantes Amos. 4. v. 1. vacie Pingues Esai. 14. v. 9. Zach. 10. v. 3. Hirci appellantur. His itaque fœdissimis nominibus conterriti à tam immanni vexatione desistere & boni pastoris instar tondere populum non deglubere Principes discant.

XCIIX.

Alexandri M. exemplum non solum ad intuendum sed etiam imitandum populi Rectores in administranda Rep. sibi proponere debent, qui divitiarum ac pecuniæ optimum fructum non putavit profusionem esse: sed potius aurum & argentum raro cuiquam nisi militi divisisse legimus. Nefas esse dicebat, ut dispensator publicus in delectationes suas suorumque converteret id quod provinciales dedissent. Qua ratione & Imperator in l. non privatam C. d. priv. Dom. augst. l. II. gloriatitur, se redditus patrimonii sui necessitatibus publicis frequentissime deputare. Eberhardum seniorem sive primum Ducem Wurtenbergicum anno ætatis 51. morti jam vicinum paulò ante obitum hasce preces pio zelo effusisse scribit Hortleder l. 3. von ursachen des teutschen Krieges c. 1. Gott Schöpffer Himmels vnd der Erden/ ich bitte dich barmherziglich/ du wollest mir zu erkennen geben/ wan ich ein magt meinen Untertahn weder rechtgetahn / vnd über lästig

lässig bin gewesen / das solches ihnen von meinen Haab vnd
Gütern widerum erleget werde / oder wan solches auch nicht gung
ist / so bitte ich barmherziger Gott / das du meiner armen
Seelen nicht entgelten lassen wollest / sondern mich hie zeitlich
straffen. Digna precatiuncula ut in scrinia Imperatorum
adeoque, omnium censente Klocki, oreponatur.

XCIX.

Quoniam ergo Necessitas & utilitas publica unica
basis & fisci curandi regula, hæc sola contributionum
causa impulsiva & finalis est, quæ qualitatem (ut Klockius
ait) substantialem inducit: ad quam solummodo respectus
habendus: quòde omnes qui ad clavum Imperii sedent, re-
rum gubernacula tractant, vel alii magistratus munere
funguntur, & justi regiminis gloriam sectantur, omnes vi-
gilias, curas, & cogitationes in Reip. salute defigere, &
tenuissimam quamvis proprii commodi suspicionem à se
removere pecuniam publicam non tam in suam libidinem
quam ad publicas necessitates sublevandas impendere, de-
bent. Cum Trajano cogitantes, ita se Remp. gesturos
ut sciant populi rem esse
non suam.

F I N I S.

卷之三

Ad
Nobilissimum Juvenem, ingenio doctrina &
optimis moribus excellentem,

GOTHARDVM MARQVART,

Lübecensem

Cum nuper de Insula CANDIA facunde in
publico disseruisse,

Nunc de

CONTRIBVTIONIBVS

eruditè disputantem.

ANDIA quæ medio Turcos propellere
Ponto

Condidit, nuper laudibus aucta
Tuīs

Dum pretium meritis jam nescit reddere dignum

Osmanidum gratam vi cohibente manum,

Ipsa tua interea est pretium sibi vivida virtus

Ingeniique aliud nobile condis opus.

Netamen & gratis sit CANDIA dicta, TRIBUTA

Succedunt, pretium quæ geminare queunt.

Benevolo animo S.

GERHARDVS TITIVS S. Theol.

D. & Prof. Ordin.

G

Jure

Impensis

Vre tributa sibi à membris Respublica:
poscit,
Queis sine florere, & salva manere
nequit.

Excipitur nemo. Exemptum te credere noli,
Patria nam totum vendicat una sibi.

Ingenium, & mores, & quæ juvenilibus annis
Doctrina est magno parta labore tibi,
Non tua sunt, sic, ut nulli subiecta tributo.

Plurimum in hæc etiam Patria juris habet.
Quid nummi? quid opes? plus mentis munera
prosunt.

His donis Patriæ complacuisse velis.
Sunt ea perpetua, & tua per dispendia cresces,
Fœtaque erunt lucris ista tributa suis.

Civi suo carissimo applaudit
HENRICVS MEIBOMIUS.
D. G. P. P.

Non simplex vult ire decus, cumulantur honores,
Gloriaque assidue concomitata venit.
Nuper eras Orator, & incunabula Cretæ
Vidimus, ast variis obsequiosa modis.

Eloquio

Eloquio, MAR^QUARDE, tuō sibi Candia sensit
Robora in adversas strenuiora manus.
Fama, bonum quō non aliud velocius ullum
Creditur heic mistas participasse preces.
Quid non verba queunt? gratantia pulpita movit
Lingua catenatis suspicienda sonis.
Cuncta modum agnoscunt, nullum præconia: laudem
Ingenui properant usque merere novam.
Huc traheris, MAR^QUARDE, vocat Te sancta cupido,
Atque iterum Cathedram sollicitare monet.
Principibus jussos censum persolvere Cives,
Et pendi Imperiis jure tributa doces.
Sola potestatum fasces opulentia servat,
Rura, focos, aras, regna tuentur opes.
Publica nos vitam poscunt, & possit aurum,
Ne privatorum sit labefacta salus.
Diva Themistoclem Svada & Violentia cingunt,
Invenisse potest illa vel illa locum.
Res calamo fit aperta tuo, sic commoda necis,
Ut voce & scriptis ingeniose juves.
Nestoras optabat quondam bis quinque Pelasgus,
Ac multos similes, Zopyre, Persa tui.
IVLIA MAR^QUARDOS plures optare videtur;
MAR^QUARDVS Patriæ sed satis unus erit.

CHRISTIANUS PAULLI, DANUS.
Sim, Fil.

